

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 Rs 305469 21 Rev
Banjaluka, 20.9.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija, Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća u pravnoj stvari tužitelja D.Š. iz N.G., koga zastupa punomoćnik D.T., advokat iz B., protiv tuženog M.h. ERS-MP a.d. T., ZP E. a.d. B., koga zastupa punomoćnik S.P., zaposlena kod tuženog, radi zaštite prava iz radnog odnosa, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Rs 305469 21 Rsž od 08.9.2021. godine, na sjednici održanoj dana 20.9.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Rs 305469 19 Rs od 19.2.2021. godine, djelimično je usvojen eventualni tužbeni zahtjev tužitelja, te je utvrđeno da je postupak donošenja rješenja broj: ... od 17.01.2019. godine i odgovora na zahtjev za zaštitu prava broj: ... od 26.02.2019. godine sproveden suprotno odredbama za prestanak radnog odnosa; utvrđeno je da je tužitelju radni odnos prestao dana 17.01.2019. godine i obavezan je tuženi, da na ime naknade štete zbog toga što je prilikom otkazivanja ugovora o radu postupio suprotno odredbama zakona za prestanak radnog odnosa, tužitelju isplati iznos od 2.800,00 KM, sa zateznom kamatom od presuđenja do isplate, dok je odbijen preostali dio eventualnog zahtjeva tužitelja, za naknadu materijalne štete preko dosuđenog iznosa, i zahtjev za uplatu doprinosa na dosuđene iznose. U cjelini je odbijen primarni zahtjev tužitelja da se ponište kao nezakonite odluke tuženog i to: rješenje broj: ... od 17.01.2019. godine i odgovor na zahtjev za zaštitu prava broj: ... od 26.02.2019. godine, te rješenje o udaljenju radnika sa rada broj: ... od 14.11.2018. godine, kao i zahtjev da se obaveže tuženi da isplati tužitelju naknade na ime izgubljenih plata: za januar 2019. godine iznos od 493,17 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.3.2019. godine do isplate; za februar 2019. godine iznos od 1.000,69 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.4.2019. godine do isplate; za mart 2019. godine iznos od 977,93 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.5.2019. godine do isplate; za april 2019. godine iznos od 981,33 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.6.2019. godine do isplate; za maj 2019. godine iznos od 961,98 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.7.2019. godine do isplate; za jun 2019. godine iznos od 889,42 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.8.2019. godine do isplate; za jul 2019. godine iznos od 980,20 KM, sa

zakonskom zateznom kamatom od 01.9.2019. godine do isplate; za avgust 2019. godine iznos od 1.770,87 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.10.2019. godine do isplate; za septembar 2019. godine iznos od 1.109,36 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.11.2019. godine do isplate; za oktobar 2019. godine iznos od 1.205,92 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.12.2019. godine do isplate; za novembar 2019. godine iznos od 1.207,57 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.01.2020. godine do isplate; za decembar 2019. godine iznos od 1.040,75 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.02.2020. godine do isplate; za januar 2020. godine iznos od 1.040,31 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.3.2020. godine do isplate; za februar 2020. godine iznos od 1.101,03 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 01.4.2020. godine do isplate; za period od marta 2020. godine do vraćanja na rad, u iznosima od po 1.101,03 KM za svaki mjesec, uvećano za kamatu, od dana dospjeća za svaki mjesec pojedinačno do isplate, te da se obaveže tuženi da uplati doprinose Fondu RS, na ime obaveznog osiguranja, za period od 17.01.2019. godine do vraćanja na rad, u iznosu utvrđenom od strane Fonda. Odbijen je zahtjev tužitelja da mu tuženi nadoknadi troškove postupka.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Rs 305469 21 Rsž od 08.9.2021. godine, žalba tuženog je uvažena i prvostepena presuda preinačena u usvajajućem dijelu eventualnog tužbenog zahtjeva, tako što je odbijen zahtjev tužitelja i u ovom dijelu. Žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u dijelu kojim je odbijen dio eventualnog zahtjeva i primarni tužbeni zahtjev u cjelini, te je odlučeno da svaka stranka snosi svoje troškove parničnog postupka.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se usvoji primarni zahtjev ili eventualni zahtjev u cjelini, uz naknadu troškova parničnog postupka, ili da se ta presuda ukine i predmet vrati na ponovno raspravljanje i odlučivanje.

Tuženi, u odgovoru, predlaže da se žalba odbije, kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se ponište, kao nezakonite, odluke tuženog - rješenje o udaljenju radnika sa rada od 14.11.2018. godine i odluke na osnovu kojih mu je prestao radni odnos kod tuženog (bliže označene u izreci prvostepene presude), da se obaveže tuženi da mu nadoknadi plate od dana prestanka radnog odnosa do povratka na posao (iako tužbom, a ni konačno uređenim zahtjevom, na ročištu održanom 19.11.2020 godine, nije zahtjevao radnu reintegraciju) sa pripadajućom zateznom kamatom i da za tužitelja uplati doprinose za isti period, te eventualni zahtjev kojim se traži utvrđenje da je postupak donošenja rješenja o otkazu i odgovora na zahtjev za zaštitu prava, sproveden suprotno odredbama za prestanak radnog odnosa, da se utvrdi da je tužitelju radni odnos prestao dana 17.1.2019. godine i da se obaveže tuženi da mu naknadi štetu i uplati doprinose na dosuđeni iznos štete.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju nižestepenih presuda, utvrđeno je: da je tužitelj sa tuženim zaključio ugovor o radu na neodređeno vrijeme broj: ... od 20.9.2018. godine; da je obavljao posao vozača višenamjenskog vozila, ali da je vršio i očitavanja stanja električnih brojila na mjernim mjestima krajnjih kupaca (o čemu svjedoče čitačke liste od 28.8.2018. i

29.10.2018. godine); da je dana 7.11.2018. godine od strane radnika tuženog, izvršena kontrola mjernog mjesta kod kranjeg kupca D.Š. (tužitelja), kada je utvrđena neovlaštena potrošnja; da je na lice mjesta izašla i policija i sačinila zapisnik, te fotografisala zatečeno stanje; da je tom prilikom utvrđeno da je osumnjičeni D.Š. (tužitelj), sa glavnog osigurača licnatim kablom tipa 2x2,5 mm² CU prebrikovao na odlaznu fazu-pomoćni osigurač i na opisani način, mimo brojila, vršio neovlaštenu potrošnju električne energije; da je tuženi obračunao tužitelju neovlaštenu potrošnju za period od 22.12.2017. do 7.11.2018. godine, u iznosu od 1.922,67 KM; da su u pogledu izmirenja ovog iznosa, tužitelj i tuženi, dana 19.11.2018. godine, zaključili sporazum o izmirenju duga, kojim je tužitelj priznao dug u cjelini i obavezao se da će ga platiti u 12 mjesečnih rata; da je rješenjem broj: ... od 14.11.2018. godine, tuženi tužitelja privremeno udaljio sa rada, počev od 13.11.2018. godine, zbog osnovane sumnje da je počinio krivično djelo "krađa električne energije ili prirodnog gasa", iz člana 225. stav 1. KZ RS, uz naknadu 50% osnovne plate koju bi ostvario da je na radu; da je rješenjem od 20.11.2018. godine broj: ..., protiv tužitelja pokrenut postupak za utvrđivanje teže povrede radne obaveze i povrede radne discipline; da je dana 25.12.2018. godine, kod tuženog održana usmena i javna rasprava na kojoj je saslušan tužitelj; da je taj postupak proveo radnik tuženog P.J. (diplomirani pravnik), po ovlaštenju direktora preduzeća; da je tužitelj tom prilikom izjavio da su utvrđene nepravilnosti, koje mu se stavljaju na teret kao teža povreda radne dužnosti, vjerovatno posljedica postupanja rođaka iz S., koji je kod njega bio u posjeti neposredno prije kontrole i očigledno samoinicijativno, bez njegovog znanja, izvršio prespajanje na električnom brojilu; da je dana 17.1.2019. godine tuženi donio rješenje broj: ..., kojim je tužitelju otkazan ugovor o radu zbog počinjene teže povrede radne obaveze - zbog toga što je neovlašteno trošio električnu energiju na mjernom mjestu u vlastitom stambenom objektu i da mu radni odnos prestaje sa danom dostavljanja rješenja; da je tužitelj, dana 01.02.2019. godine, zatražio zaštitu prava kod tuženog, sa zahtjevom da se rješenje o otkazu ugovora o radu ukine i on vrati na rad; da je tuženi u odgovoru od 28.02.2019. godine, takav zahtjev odbio, nakon čega je tužitelj blagovremeno pokrenuo ovaj spor; da iz presude Osnovnog suda u Novom Gradu broj: 76 0 K 030511 20 Kps od 03.6.2020. godine, proizilazi da je tužitelj priznao krivnju za izvršenje krivičnog djela „krađa električne energije ili prirodnog gasa“ iz člana 225. stav 1. KZ RS, slijedom čega je izdat kazneni nalog kojim mu je izrečena uslovna osuda uz utvrđenje kazne zatvora u trajanju od šest mjeseci koja se neće izvršiti ako optuženi ne učini novo krivično djelo u roku od jedne godine i šest mjeseci računajući od dana pravosnažnosti presude, te mu je izrečana i novčana kazna od 400,00 KM.

Kod naprijed utvrđenog činjeničnog stanja pravilno su nižestepeni sudovi odbili primarni tužbeni zahtjev, uz obrazloženje da se postupanje tužitelja kvalifikuje kao teža povreda radne obaveze iz člana 179. stav 2. tačka 2. i stav 3. tačke 5. i 7. Zakona o radu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 1/2016 i 66/18, u daljem tekstu: ZR), jer je nezakonito raspolagao sredstvima svog poslodavca, odnosno izvršio krađu istih, što odluke tuženog o udaljenju radnika sa posla i otkazivanju ugovora o radu čini pravilnim i zakonitim, a primarno stavljenе zahtjeve tužitelja neosnovanim. Takođe je drugostepeni sud s pravom odbio i eventualni zahtjev tužitelja, nalazeći da je tuženi pravilno proveo postupak za prestanak radnog odnosa tužitelju, budući da rješenje od 20.11.2018. godine, koje je dostavljeno tužitelju i kojim je protiv njega pokrenut postupak za utvrđivanje teže povrede radne obaveze i povrede radne discipline, po svom sadržaju, predstavlja obavještenje koje ima u vidu odredba člana 180. ZR koje se mora dostaviti radniku prije otkazivanja ugovora o radu.

Revizionim navodima, ispravnost i zakonitost drugostepene presude, nije dovedena u bilo kakvu sumnju.

Prije svega treba reći da se revizija tužitelja bespotrebno bavi objašnjavanjem zašto reviziju treba izuzetno dozvoliti, budući da je ona svakako dozvoljena. Naime, kod činjenice da zahtjev za isplatu naknada plata (koji je odbijen), od prestanka radnog odnosa do podnošenja revizije, prelazi vrijednost od 30.000,00 KM koja je, kao uslov za dozvoljenost revizije, propisana odredbom člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63 /07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), revizija je u ovom slučaju dozvoljena, bez obzira što je vrijednost predmeta spora u tužbi označena iznosom od 3.600,00 KM.

Odredbom člana 39. stav 1. Ustava Republike Srpske je propisano da svako ima pravo na rad i slobodu rada, a zaposlenima može prestatu radni odnos protivno njihovoj volji samo na način i pod uslovima koji su utvrđeni zakonom i kolektivnim ugovorom (stav 4. iste ustavne odredbe). Dalje su ova prava utvrđena i razrađena zakonima, kolektivnim ugovorima i podzakonskim aktima koji regulišu oblast radnih odnosa.

Odredbama ZR je regulisan prestanak radnog odnosa (član 175 do 179), između ostalih načina, i otkazom ugovora o radu od strane poslodavca (član 179. ZR). Poslodavac može da otkaze ugovor o radu radniku koji svojom krivicom učini težu povredu radne obaveze, ili koji ne poštuje radnu disciplinu, kako propisuje odredba člana 179. stav 2. (u kojoj su u deset tačaka opisani razni oblici povrede radne obaveze) i stav 3. (u kojoj je u sedam tačaka nabrojano šta predstavlja povredu radne discipline). Odredbom člana 180. stav 1. ZR je propisano da je poslodavac dužan da prije otkaza ugovora o radu, u slučaju iz člana 179. stava 2. i 3. istog zakona, radnika pisanim putem obavijesti o postojanju razloga za otkaz ugovora o radu i da mu ostavi rok od najmanje osam dana od dana dostavljanja obavještenja da se izjasni na navode iz obavještenja; da je u tom obavještenju dužan da navede osnov za davanje otkaza, činjenice i dokaze koji ukazuju na to da su se stekli uslovi za otkaz i rok za davanje odgovora na obavještenje (stav 2.), s tim da neizjašnjavaње uredno obavještenog radnika o okolnostima koje mu se stavljaju na teret nije smetnja za dalje vođenje postupka (stav 3.). Težom povredom radnih obaveza smatra se takvo ponašanje radnika na radu ili u vezi sa radom kojim se nanosi ozbiljna šteta interesima poslodavca, kao i ponašanje radnika iz koga se osnovano može zaključiti da dalji rad radnika kod poslodavca ne bi bio moguć (član 138. stav 1. ZR). O pravima i obavezama radnika iz radnog odnosa, u skladu sa zakonom, opštim aktom i ugovorom o radu, odlučuje poslovodni organ poslodavca (direktor) ili drugo lice određeno statutom ili aktom o osnivanju, s tim da to ovlašteno lice može, putem punomoći, ovlastiti drugo poslovno sposobno lice da odlučuje o svim ili pojedinim pravima i obavezama iz radnog odnosa (član 198. ZR).

Odredbom člana 179. stav 2. tačka 2. ZR je propisano da radnik čini težu povredu radne obaveze zbog koje mu poslodavac može otkazati ugovor o radu, kada izvrši krađu, namjerno uništenje, oštećenje ili nezakonito raspolaganje sredstvima poslodavca. Na ovu zakonsku odredbu se pozvao i tuženi u uvodu spornog rješenja broj: 13667/18 PJ od 17.1.2019. godine, kojim je tužitelju otkazan ugovor o radu.

Električna energija jeste sredstvo tuženog. Njena proizvodnja distribucija i naplaćivanje potrošnje od krajnjih korisnika, je osnovna djelatnost tuženog za koju mora imati posebnu licencu. Ne može se, naime, svako baviti tom djelatnošću, pogotovu kod činjenice da električna energija,

po svojoj prirodi i karakteristikama, predstavlja opasnu stvar. Sredstva prikupljena naplatom potrošnje električne energije su osnovni prihod tužene kojim ona finansira sve svoje obaveze i potrebe vezano za svoju djelatnost, između ostalog, obezbjeđuje i plate zaposlenim radnicima temeljem čega je i tužitelj primao platu dok je radio kod tuženog.

U konkretnom slučaju nema sumnje da je tužitelj kao radnik tuženog (poslodavca) otuđio njegovo sredstvo (električnu energiju). Zbog toga je oglašen krivim i kažnjen, naprijed navedenom krivičnom presudom od 03.6.2020. godine, za krivično djelo „krađa električne energije ili prirodnog gasa“. Štaviše, on je u krivičnom postupku izričito priznao izvršenje tog krivičnog djela. Po svom opisu ovo krivično djelo u sebi sadrži i naprijed opisanu povredu radne obaveze – krađu sredstava poslodavca, koja je sama za sebe dovoljan osnov za donošenje odluke o otkazu ugovora o radu. Priznanje tužitelja proizlazi i iz sadržaja sporazuma o izmirenju duga od 19.11.2018. godine, koji je zaključio sa tuženim i obavezao se da dug od 1.922,67 KM plati – 193,00 KM odmah, a ostatak u 12 jednakih mjesečnih rata.

Prema izloženom, i ovaj sud nalazi, suprotno revizionoj tvrdnji, da je tužitelj, na naprijed opisani način, izvršio povredu radne obaveze zbog koje se može otkazati ugovor o radu (kako ispravno i argumentovano obrazlažu i nižestepeni sudovi, kakvo obrazloženje u svemu prihvata i ovaj sud), bez obzira što inkriminisanu radnju nije izvršio u radnom vremenu i što ona nije u vezi sa njegovim poslom vozača višenamjenskog vozila. Uostalom, tokom postupka je dokazano da je tužitelj obavljao i poslove očitavanja stanja električnih brojlara na mjernim mjestima krajnjih kupaca. U svakom slučaju, ovakvo njegovo ponašanje čini nemogućim njegov dalji rad kod tuženog kao poslodavca, jer on ne samo da se nije pridržavao opšteprihvaćenih prirodnih i civilizacijskih pravila - da ne čini radnje kojim se drugim licima može nanijeti šteta, nego je izvršio takve radnje kojim je nanio štetu tuženom, kao svom poslodavcu, čiju imovinu i sredstva bi, po prirodi stvari, trebao štiti.

Kod ovakvog stanja stvari, odluke tuženog na osnovu kojih je tužitelju prestao radni odnos, ukazuju se pravilnim i zakonitim, što primarni tužbeni zahtjev tužitelja čini neosnovanim u cjelini.

Ni ostali navodi revizije, nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

U pravu je drugostepeni sud kada kaže da je dostavljanjem rješenja o pokretanju postupka za utvrđivanje teže povrede radne obaveze i povrede radne discipline broj: ... od 20.11.2018. godine tužitelju, ispoštovana odredba člana 180. ZR. Ovo rješenje je dostavljeno tužitelju 07.12.2018. godine. U njemu je naveden osnov za davanje otkaza, sa činjeničnim opisom djela koje je tužitelju stavljeno na teret uz navođene dokaza koji to potvrđuju. Obavješten je da će biti provedena usmena i javna rasprava. Ta rasprava je i održana i tužitelj je dao svoje usmeno i neposredno izjašnjenje na zapisnik od 25.12.2018. godine. Prema tome, omogućena mu je odbrana i u formalnom i u materijalnom smislu, koje pravo štiti sadržaj odredbe člana 180. ZR. Postupak usmene i javne rasprave održane 25.12.2018. godine, kojoj je prisustvao i tužitelj te iznio svoju odbranu, proveo je P.J., diplomirani pravnik kojeg je direktor tuženog ovlastio da izvrši te radnje, pa je i taj dio postupka proveden u skladu sa zakonom (član 198. ZR). Slijedom izloženog, nije bilo mjesta primjeni odredbe člana 195. stav 2. ZR prema kojoj –ako sud u toku postupka utvrdi da je postojao osnov za prestanak radno odnosa, ali da je poslodavac postupio suprotno odredbama zakona kojima je propisan postupak za prestanak radnog odnosa, odbiće zahtjev radnika za vraćanje na rad (takav zahtjev nije ni stavljen u ovom postupku), a na

ime naknade štete radniku će dosuditi iznos do šest plata radnika – zbog čega je i eventualni tužbeni zahtjev pravilno odbijen.

Iz naprijed navedenog proizlazi da je odluka drugostepenog suda pravilna i zakonita. Zasnovana je na činjenicama koje se ni revizijom ne dovode u sumnju. Pravilno je utemeljena na relevantnim odredbama ZR koje regulišu otkaz ugovora o radu od strane poslodavca, odgovornost radnika za povredu radne obaveze, i nadležnost organa koji odlučuje o pravima i obavezama radnika. Drugostepeni sud je svoju odluku obrazložio jasnim i argumentovanim razlozima (član 191. stav 4. ZPP), dajući odgovore na sve relevantne žalbene prigovore (član 231. ZPP).

Prema tome, ne stoje tvrdnje revidenta, da su pri donošenju pobijane odluke povrijeđene odredbe člana 8, 123, 126. i člana 191. ZPP koje su citirane u reviziji, niti da je pogrešno primjenjeno materijalno pravo.

Zato je odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić